

Balletten i Sorø

Af Charlotte de Neergaard

Ballet er en kunststart ... og en træningsmetode ... og en motionsform ... i Sorø

Jeg plejer at sige: Ballet kan alt! Og det er fordi, det kan ballet faktisk for dem, som bruger det, dyrker det, udøver det og går ind i det med et åbent sind og uden fordomme. Ballet er mere end en finkulturel scenekunststart med tutu-skørter, lyserøde trikot'er, "fimsede" mænd, arrogante ballerinaer, uforståeligt kropssprog, akrobatisk slå-knude-på sig selv og kedelig, klassisk orkestermusik, der ledsager den anakronistiske, døende svanes sidste vingeslag på Gamle Scene på Kongens Nytorv. Ballet som kunststart er kun toppen af isbjerget. Under overfladen gemmer der sig en træningsmetode, hvormed næsten alle

kompetencer i at bevæge sig kan opnås, og som kan forebygge og løse mange almindelige problemer i bevægeapparatet for både børn, unge og voksne.

I disse tider, hvor et af de største sundhedsmantraer er, at vi alle skal dyrke motion, er ballet den eneste kunststart, som til fulde lever op til dette sundhedsideal. I disse tider, hvor det bliver mere og mere evident, at udvikling af børns (og voksnes!) hjerner hænger nøje sammen med kroppen, er ballet den træningsmetode, som mest målrettet udvikler og vedligeholder hjernen. I disse tider, hvor udbuddet af forskellige motionsformer aldrig har været større, er ballet den eneste motionsform, der indeholder det hele: styrketræning, smidighedstræning, kredsløbstræning og funktionel træning – for ikke at nævne alle de fordele, som balletgrundtræningen giver: god holdning, forbedret balance, veludviklet kropsbevidsthed, smukke fødder, stærke knogler, velsmurte led ... listen er laaaaaang.

Ballet er en kunststart, som vinder mest ved at blive brugt – ikke ved at blive set på. Og man skal ikke være bange for at træde ind i den verden uanset alder eller niveau, for som alle akademiske skoler favner ballet hele spektret fra den mest basale grundtræning, som alle kan lave, og til den største kunst og fysiske udfoldelse, som kun er de få og særligt begavede forundt. Ballet er for alle, en indstilling som ikke mindst balletmester

Charlotte de Neergaard

Balletskolen Det kongelige Teater
Balletaspirant Den kongelige Ballet
Voksenballetunderviser
Dramaturgi og Idéhistorie (modulfag), Åbent KU
www.sorø-balletforening.dk
www.børneballet.dk
www.balletfitness.dk
www.intelligentfitness.dk

Børneballet i Sorø, juleafslutning 2019 i balletsalen på Skolevej (foto: Søren Dam Nielsen).

Nikolaj Hübbe er med til at udbrede, senest med dans for alle på Kongens Nytorv ved balletfestivalen i 2018 og ved at have åbnet teatret og dansen meget mere op, end så længe jeg kan huske det. I min tid var det virkelig inde bag murene – i dag har vi "Åbne Prøver" og "Brunch & Ballet" samt voksenballettræning for nybegyndere, så alle kan få lov selv at prøve dansen i de kulturelle rammer, som egentlig tilhører os alle: Det kongelige Teater.

Ballet er børnekultur

I disse tider, hvor flere og flere bliver bevidste om, at de paradigmer/forestillinger, som vi har om os selv og vores egne evner, er afgørende for vores følelsesmæssige modstandskraft og udvikling livet igennem, repræsenterer kunstsolerne en verden, hvor træerne faktisk vokser ind i himlen, og det laveste, man siger efter, er stjernerne. Kun det bedste er godt nok, middelmådighed er det værste skældsord, og mantraet er: "vi ved du kan"! Derfor kan man – til sidst – alt, hvad man øver sig på og sætter sig for.

Dette er også en grundpille for den børneballet, vi har stablet på benene i Sorø. Som Sofie Blond, underviser i børneballetten i Sorø, siger: "Det vigtigste, vi kan lære børnene, er at prøve igen og igen og igen – og med god hjælp og vejledning – så lykkes de til sidst med at lave den pirouette eller det komplicerede spring eller den svære balance. Og så vokser de bare 10 centimeter. Det kender vi balletpædagoger fra os selv som børn, og det er en stor tilfredsstillelse nu at give videre. Den modstandskraft, stædighed, overbevisning, men også realitetsans om egne evner, har børnene glæde af i hele deres liv."

Jeg kender Sofie Blond fra Balletskolen i Næstved og har i mange år ønsket, at hun skulle komme til Sorø og starte børneballet op sammen med mig. Sidste år lykkedes det, og vi startede med to hold: et for 3-5 år og et for 5-7 år. Der var så stor tilslutning, at vi udvidede med et hold for 8-11 år allerede fra januar 2020. Og her hvor næste sæson står lige for døren, er der endnu flere tilmeldt, end da vi startede (men nu med COVID-19-retningslinjer som største udfordring).

Sorø Balletforenings seniorballethold i balletsalen på Skolevej (foto: Thomas Olsen, Sjællandske Medier)

Ballet er voksenkultur

Mange forbinder ballet i provinsen med noget, vi sender det lyserøde segment af småpiger til. Den tankegang skal vi have lavet om på. For som nævnt er ballet en "sport" med så meget sundhedsfremmende kød på, at alle kan blive mætte. Jeg selv underviser kun unge og voksne. Det bunder i, at jeg dels selv først startede som 8-årig på et meget "voksent" hold hos Allan Fredericia i København (gift med Elsa Marianne von Rosen, som var leder af Den Skandinaviske Ballet, hvor min mor dansede) og dels, at jeg, da jeg kom på Det kongelige Teaters Balletskole som 10-årig, kom ind i den professionelle balletverden, der er meget præget af korrekt balletteknik, som ikke er det, der mest interesserer børn i almindelighed. Samtidig er Sofie 20 år yngre end mig og i en fantastisk form til at danse løs sammen med børnene, ud over at hun også er uddannet pædagog.

I 2012 startede jeg Sorø Balletforening sammen med en god håndfuld af mine mest trofaste elever. I dag er vi ca. 35 medlemmer, og selv om vi selv synes, at vi har gjort virkelig meget for at udbrede kendskabet til voksenballet i Sorø, møder jeg tit soranere, som overraskede udbryder: "Nå, jeg vidste da ikke, at vi havde en balletforening i Sorø!" Og derefter: "Nå, jeg vidste ikke, at voksne kunne gå til ballet, jeg troede kun, det var for børn."

Hvorfor en forening?

Jeg har undervist i voksenballet over store dele af Sjælland – fra Holte til Skælskør – og altid for en aftenskole. Da jeg på grund af familiære forhold bosatte mig i Sorø i 2011 – og vidste, jeg skulle blive her i denne fantastiske by i mange år fremover (det har altid været min drøm at bo i Sorø – vejen har bare været lang), forsøgte jeg mig også i første omgang med et voksenballethold gennem aftenskolen. Men desværre kom der ikke nok tilmeldinger til

at starte et hold – det var ligesom, at ballet druknede i alle de øvrige motionstilbud til voksne. Og når ingen ved, hvilken varieret, sund og velegnet grundtræning ballet er til voksne, ja så er det måske mere tiltrækkende at vælge noget andet og mere velkendt.

Samtidig er Sorø en lille by – i de store byer som København, Århus og Odense er der masser af ballet på private balletskoler (dog mest for børn, men det trækker alligevel nogle voksenhold med), og i Slagelse havde jeg også et seniorballethold gennem aftenskolens i mange år. Så alt taget i betragtning – at balletten "drukne" i det almindelige aftenskoleprogram samt at kundegrundlaget for en danseskole kun med voksenballet ikke var til stede – besluttede jeg at prøve at grundlægge en forening. Så var vi flere, der i fællesskab kunne arbejde for at udbrede kendskabet til ballet som motionsform for voksne i Sorø.

Hvordan trives Sorø Balletforening så i dag?

I starten var jeg formand for foreningen, men heldigvis overtog andre den post senere hen, og for nuværende er det Gerd Trærup. I dag er vi fire i forskellige roller i bestyrelsen: formand, kasserer, sekretær og kunstnerisk leder/underviser. Med en smal motionsform som voksenballet og en lille by som Sorø er det næsten kun foreningsvejen, der er gangbar, hvis der skal være økonomi i det. Til gengæld er voksenballet jo stort inden for scenekunstverdenen – det er en af de tre (fire) kunstarter på nationalscenen: skuespil – opera – ballet (og musik i parentes, fordi kapellet ikke oprindeligt blev regnet med. Men de højtuddannede musikere hører også til scenekunsten, selv om der ikke spilles selvstændige koncerter på teatrets scener). Det er ret enestående at dyrke en motionsform, som andre udfører som kunst. Det giver en større forståelse for træningsmetoden og for præstationerne på scenen, og det tydeliggør, hvordan balletten bruges til at formidle historier, følelser og æstetisk kommunikation

i samklang med musikken. Det er utroligt inspirerende, når vi tager på teatertur til Det kongelige Teater og genkender nogle af de trin og bevægelser, som de professionelle balletdansere laver på scenen lige foran os – trin, som vi måske lige har øvet dagen inden i balletsalen på Skolevej i Sorø. Samtidig har vi et utroligt godt samarbejde med Victoria Bio om visning af balletfilm. De er så venlige at forhøre sig hos os om, hvilken balletfilm vi kunne tænke os, der bliver vist i løbet af sæsonen. Til gengæld planlægger vi så en balletaften i Sorø for vores medlemmer med bio først og spisning på en lokal restaurant bagefter. Som et lille sommerkrydderi til stor glæde for os selv og forhåbentlig for de forbipasserende laver vi offentlig balletfitness på badebroen ved Parnas nogle søndage i juli/ august hver sommer, hvor alle er velkomne til at komme og træne med.

Ballet i Sorø – historisk set

Jeg har prøvet at skrabe lidt i den historiske overflade, men jeg må indrømme, at der ikke dukker en masse historik op, når man søger på "Sorø" og "ballet". Den kongelige sommerballet, som startede sine landsturnéer i 2006, har været forbi Akademihaven ad to omgange: Første gang i august 2007 og så igen i 2011 (der tror jeg dog, at det blev aflyst på grund af regnvejre). Så mon ikke det snart er på tide med et genbesøg, nu vi har en balletforening her i Sorø? Det er ikke gratis at få den kongelige sommerballet på besøg; der skal lægges et aneligt beløb fra kommunen og/eller andre sponsorer, men hermed er bolden givet op! Sorø Balletforening hjælper gerne med koordinering/frivillig arbejdskraft, men penge har vi ikke.

Hvis jeg skal gå langt tilbage i historien, så er mit første bud på noget historisk interessant August Bournonville – Danmarks verdenskendte romantiske balletmester fra 1800-tallet (levede nogenlunde samtidig – og var ven – med H.C. Andersen). Bournonville grundlagde den danske ballet og er skyld

Jul | Sora
2020

Foto t.v.: August Bournonvilles "De tre Grattier" danset i Akademihaven, juli 2015 (foto: Jeanette K.B. Bernholm).

i, at Den kongelige Ballet hører til blandt verdens bedste balletkompagnier i dag. Især de danske herredansere har en ekstremt høj standard på grund af Bournonvilles balletter og særlige "allegro"-koreografier, som fremelsker en uforligneligt god springteknik. Jeg er stor fan af Bournonville, som med sine balletter vil fortælle historier. Trin, musik og bevægelser understøtter altid hinanden med det formål at fortælle en (romantisk) historie. Lidt modsat de store russiske balletter, som ofte har indslag, der fremhæver solisternes kunnen frem for historien, for eksempel ballerinaens navnkundige 32 fouettés i 3. akt af Svanesøen, eller når herresolisten lægger an til sin store springsolo med at gå hele scenen rundt med den ene arm foran brystet som en anden toreador – så ved publikum, at NU kommer der noget imponerende – men altså uden betydning for historiens fremdrift, blot rent "show off". Bournonville hadede, når kunsten blev gjort til cirkus, han var (og er) en ren historiefortæller – og mange af hans romantiske historieballetter er bevaret og danses stadig på Det kongelige Teater. De er meget velegnede til børn, der første gang skal se ballet – og særligt "Et folkesagn" er en skøn børneballet. Den er fantastisk underholdende med en masse trolde i en troldehøj, der åbner sig for øjnene af publikum, samt børneforbytning og forviklinger med menneskene oppe i den "virkelige" verden. Den kan stærkt anbefales som udflugtsmål med børn eller børnebørn til Det kongelige Teater.

Men hvad har Bournonville med Sorø at gøre? Ja, ingen verdens ting. Den eneste historiske forbindelse, jeg umiddelbart har kunnet finde, er, at Ingemanns nationalromantiske værker inspirerede Bournonville til at skabe balletterne Valdemar (1835) og Erik Menveds Barndom (1843). Men ingen af disse balletter er bevaret og opføres derfor ikke mere.

Derimod har jeg min helt egen, private forbindelse: For jeg ville så gerne, at mine to "helte" Bournonville og Holberg havde en eller anden forbindelse, når nu jeg selv bor i en by, som Holberg har sat så stort præg

på. Min private forbindelse til Holberg går igennem min far, Preben Neergaard, som var en stor Holbergfortolker og -iscenesætter. Samtidig har jeg som balletbarn medvirket i både et Holbergskuespil (Julestuen, som min far satte i scene i 1978) samt naturligvis adskillige Bournonvilleballetter. Og via Sorø Balletforening håber jeg, at Bournonville nu er kommet lidt tættere på Holbergs by, Sorø. Men den betydeligste forbindelse mellem Holberg og Bournonville er vel nok, at de begge var formidable historiefortællere; to store teatermennesker med kolossal betydning for dansk teater, men i hver deres tidsalder og med hver deres kunstneriske sprog. Og jeg har (lidt) forstand på Bournonville, og min far havde (meget) forstand på Holberg.

Den nære fremtid for balletten i Sorø

I Sorø Balletforening har vi to nye skud på stammen, som skal hjælpe med at brede vores målgruppe ud: BalletFitness - et online "follow-along"-program målrettet voksne begyndere - og et baldans/lanciers-hold, som udbydes i samarbejde med Historieforeningen 1684-1862 med henblik på deltagelse i Maskeballet den 3. juli 2021 på Kragerup Gods. Børneballetten har efter forespørgsel fra flere forældre planlagt nogle familielørdage, hvor hele familien danser med i Balletlegestue (for de små børn) og Ballettens Grundtrin (for de lidt ældre børn). Vi fortsætter også vores gode samarbejde med Søren Bebe, en herboende jazzmusiker og balletpianist, som har spillet til Den kongelige Ballets morgentræning i flere år, og som nu laver den skønneste ballettræningsmusik, som også egner sig til megen anden bevægelsestræning, hvor man ønsker behagelig, smuk og understøttende klavermusik. Hvis blot ikke den allestedsnærværende COVID-19 sætter for mange kæppe i hjulet, er vi i Sorø Balletforening og Børneballetten ret fortrøstningsfulde for ballettens fremtid i Sorø.